

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

ESTIMAT AMIC

Correspondència (1941-1964)

de Gaziell i Josep Pla

Edició: Manuel Llanas

Editorial: Destino

Barcelona, 2018 | Pàgines 265

Gaziell (Agustí Calvet) i Josep Pla han sigut els principals periodistes catalans del segle XX, els dos d'ideologia conservadora. El segon va dedicar al primer un *Homenot*, aquell

retrat en què analitzava detalladament la trajectòria de Gaziell, deu anys major. Abans de la guerra civil es van relacionar esporàdicament. Des de 1920 Gaziell era director de *La Vanguardia*, i des d'aquell mateix any fins a 1923 Pla va ocupar la correspondència d'altres diaris en diverses capitals: París, Madrid, Lisboa, Roma, Berlín. Vinculat a La Lliga, biògraf de Cambó i col·laborador de *La Veu de Catalunya* i *La Publicitat*, es va exiliar a París durant la dictadura de Primo de Rivera. En la guerra civil Gaziell va emigrar quan van confiscar *La Vanguardia* i, en va tornar, va ser processat per les seues idees catalanistes i porgat de la professió. Pla també va passar la guerra a l'estranger, i després de la contesa es va instal·lar al seu mas de Llofriu, on es va dedicar a escriure una obra absolutament extraordinària. Aquest volum, molt ben anotat, comprén les 58 cartes que es van creuar al llarg de 23 anys, més altres papers complementaris. **JP**

APOROFOBIA,
EL RECHAZO AL POBRE

d'Adela Cortina

Editorial: Paidós

Barcelona, 2017

Pàgines 196

Guardonat amb el premi de la Crítica Literària Valenciana 2017 en la seua modalitat d'assaig, *Aporofobia* és sens dubte un treball que es convertirà en una referència ineludible per als que s'interessin per la tan obscena com

vergonyosa onada de xenofòbia que ha començat a campar pel vell continent encoratjada per determinats populismes no gaire democràtics que diguem.

La tesi subjacent en les pàgines d'aquest contundent treball és tan senzilla com dramàtica: l'actual apogeu dels moviments xenòfobs en el món occidental —Europa i Estats Units *strictu sensu*— no és tal sinó un emmascarament d'un odi o una aversió encara pitjor si és possible, el rebuig pur i dur al necessitat, al pobre. Segons Cortina, no tots els estrangers molesten de la mateixa manera entre nosaltres. Són els anomenats emigrants econòmics i els refugiats els que es troben en l'ull de l'huracà d'aquesta perversió ètica —no només moral— de les societats occidentals postmodernes. Dins el rebuig cap al pobre de manera genèrica, si aquest és a més estranger el rebuig creix exponencialment entre nosaltres i acabem disfressant-ho d'una suposada amenaça per a la nostra pròpia identitat sociopolíti-

ca col·lectiva. La seua posterior culpabilització davant d'una suposada superioritat dels que viuen als països d'acollida és la següent fase d'aquest desenvolupament fòbic que, com assenyalava l'autora de l'assaig, està ben lluny de diluir-se.

Al llarg de vuit fantàstics capítols Cortina desenvolupa la seua línia de pensament sobre un tema tan escabros i actual com aquest, passant del terme llatí amb què ella mateixa va començar a denominar-ho en els seus treballs acadèmics i publicacions allà per l'any 1995 a l'estudi de l'aporofobia en el context ètic dels diferents tipus de delictes i discursos de l'odi i les patologies socials en què es recolzen unes vegades i es nodreixen políticament altres, passant per curiosíssims enfocaments neurològics en l'estudi individual de l'aporofobia fins arribar als capítols finals en els que entren en escena conceptes com els de la reputació, l'asil polític, els signes socials i individuals de civilització i la consciència, el poc tranquil·litzador concepte de «biomillora moral» i les seues hipotètiques conseqüències en un futur gens llunyà i diferents propostes per solucionar o almenys mitigar aquesta aporofobia tan característica del nostre temps. Un treball, en definitiva, que a l'oportunitat de la seua publicació afegeix el compromís ètic i l'obstinació a posar rostres humans a conceptes com el de «drets humans», tan abstractes que acaben sent intangibles, impracticables. **JMSR**

QUAN TOT SEMBLAVA POSSIBLE...

de Carles Santacana (coord.)

Editorial: Publicacions de

la Universitat de València

València, 2018 | Pàgines 380

Sociologia

Per als que vam viure els 60, estem convençuts que van ser uns anys molt esperançadors pels somnis del Maig francès que es van escampar per Europa occidental i els de la Primavera

de Praga per l'oriental, experiències col·lectives que, si bé van resultar frustrades pels poders respectius, van semblar els fonaments perquè en els setanta arrelaren bastants de les seues expectatives. N'hi hagué més icones: la minifalda, les protestes en contra dels bombardeigs de Vietnam, els festivals hippies, la mítica de la carrera espacial, la influència dels Beatles i dels Rolling, la píndola anticonceptiva, etc. En el cas espanyol, tot això arribava amortit per la censura del franquisme, encara que l'aparell de l'Estat començava a perdre el control d'alguns segments de la societat com a conseqüència de les protestes obreres, la renovació de l'Església, l'atreviment de la premsa i les revoltes dels estudiants. Era aquella època en què tot semblava possible, com s'explica en els articles que s'han arreplegat en aquest volum en què han participat tretze investigadors que han analitzat les bases de la contemporaneïtat en què vivim, des de la memòria republicana fins a l'impacte social del turisme. **JP**

destacamos...

Historias sobre esa América oculta, marginada y real

Fue **Juan José Saer**, en su obra más reconocida, *El entendado* (**Rayo Verde**), quien dijo: «El vicio fundamental de los seres humanos es el de querer contra viento y marea seguir vivos y con buena salud, es querer actualizar a toda costa las imágenes de la esperanza». Ese vicio fundamental es, precisamente, el que ha moldeado la identidad típica estadounidense. El mal llamado «país de las oportunidades», donde todos pueden alcanzar su sueño, ha pecado desde tiempos ha de un exceso de puritanismo hipócrita. Todo son (falsas) apariencias, caprichos pueriles y afán de poder. También peca, esa «gran nación», de unos delirios de grandeza que han sido acrecentados por su actitud desafiante, pomposa y altiva —a la que todos hemos contribuido a forjar—. Da la sensación, cuando uno menciona siquiera los Estados Unidos, que todo allí es gloria y honor, el mismísimo paraíso, un país inmaculado, de gran rec-

titud moral, sin defectos. No obstante, y como muy bien sabemos, nunca nada es lo que parece, y en esos vastos territorios marcados por la desconfianza y la sinrazón, existe un lado oscuro donde la violencia y la desesperación son el pan nuestro de cada día.

En el conjunto de relatos titulado *Desguace americano* (**Dirty Works**), la escritora **Bonnie Jo Campbell** refleja esa otra América, la profunda o rural, una América muy real pero de la que los poderosos prefieren desentenderse, menos cuando se acercan elecciones. Esa América de casas móviles o *roulottes*, laboratorios clandestinos de metanfetamina, chatarra y alcohol, nunca deja de sorprenderme, y la lectura de cada uno de estos textos me sume en un estado de estupefacción total y absoluto. El por qué de esa sensación hipnótica o de asombro tiene su origen en ese vicio fundamental del que hacía mención al principio, ese afán por crear una constante

cortina de humo que acalle los gritos de los más desfavorecidos, de los marginados. Ya se sabe, en los Estados Unidos todo es diversión, alegría y esperanza.

Estas historias están plagadas de estos seres excluidos o inadaptados: un hombre desfigurado que atropella sin querer a una chica, una niña que fue violada por su tío, un hombre que roba y apalea a otro para conseguir el suficiente dinero y comprar drogas, una aspirante a granjera a punto de perder el rumbo de su vida... Cada relato es una muestra de cuán dura puede ser la vida, de la suciedad (física y espiritual) que existe, de las inclemencias e injusticias que forman parte del día a día de miles y miles de familias que únicamente aspiran a sobrevivir en un sistema socio-económico feroz y despiadado. Aun con todo, en estas historias que tan brillantemente escribe Bonnie Jo Campbell, con un estilo austero, libre de todo artificio, existe siempre un ligero atisbo de esperanza. En cierto modo, los personajes de estas historias buscan el triste consuelo de la redención, y en ese esfuerzo reside una belleza que me conmueve. Aquí hay dolor y pena, hay amor y odio, hay vida. **≡**

Eric Gras

DESGUACE AMERICANO

de Bonnie Jo Campbell

Traducción: Tomás Cobos

Editorial: Dirty Works

Madrid, 2018

Páginas 236